

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
2500797 Educació Infantil	OB	3	2

Professor de contacte

Nom: Maria Montserrat Rifà Valls

Correu electrònic: Montserrat.Rifa@uab.cat

Utilització d'idiomes a l'assignatura

Llengua vehicular majoritària: català (cat)

Grup íntegre en anglès: No

Grup íntegre en català: No

Grup íntegre en espanyol: No

Equip docent

Mario Nofre Maiz

Imma Pla Puig

Prerequisits

S'ha d'haver cursat i superat l'assignatura "Educació de les arts visuals en Educació Infantil I".

Objectius

Objectius formatius:

1. Conèixer i desenvolupar el currículum d'expressió visual i plàstica per l'educació infantil.
2. Adquirir criteris per l'avaluació i la comprensió de les arts i la seva aplicació didàctica en l'etapa d'educació infantil.
3. Aplicar estratègies didàctiques en l'àmbit de les arts plàstiques: imatge, objecte i espai.
4. Aprofundir en la naturalesa dels processos artístics i els seus recursos per a ser formalitzats.
5. Produir projectes artístics.
6. Desenvolupar experiències i crear esdeveniments per a una educació performativa de les arts.

Competències

- Conèixer els fonaments musicals, plàstics i d'expressió corporal del currículum d'aquesta etapa així com les teories sobre l'adquisició i desenvolupament dels aprenentatges corresponents.
- Demostrar que coneix i comprèn els objectius, continguts curriculars i criteris d'avaluació de l'Educació Infantil
- Dissenyar i regular espais d'aprenentatge en contextos de diversitat i que atenguin a les singulars necessitats educatives dels estudiants, a la igualtat de gènere, a l'equitat i al respecte als drets humans.
- Elaborar propostes didàctiques que fomentin la percepció i expressió musicals, les habilitats motrius, el dibuix i la creativitat.
- Expressar-se i utilitzar amb finalitats educatives altres llenguatges: corporal, musical, audiovisual.

- Promoure l'autonomia i la singularitat de cada estudiant com a factors d'educació de les emocions, els sentiments i els valors en la primera infància.
- Reflexionar sobre les pràctiques d'aula per innovar i millorar la tasca docent.
- Treballar en equips i amb equips (del mateix àmbit o interdisciplinar).

Resultats d'aprenentatge

1. Conèixer els fonaments d'expressió corporal del currículum d'aquesta etapa així com les teories sobre l'adquisició i desenvolupament dels aprenentatges corresponents.
2. Conèixer els principis i les teories sobre l'educació musical en l'etapa d'educació infantil.
3. Conèixer i produir material didàctic aplicat a l'ensenyament artístic.
4. Dissenyar, aplicar i avaluar una seqüència d'aprenentatge que respecti la globalitat i singularitat de cada infant.
5. Dissenyar propostes d'intervenció educativa en contextos de diversitat que atenguin a les singulars necessitats educatives dels infants, a la igualtat de gènere, a l'equitat i el respecte als drets humans.
6. Elaborar propostes didàctiques que fomenten la percepció i expressió de les habilitats motrius i la creativitat, utilitzant altres llenguatges com el musical i el plàstic.
7. Estar capacitats per a promoure l'autonomia i la singularitat de cada infant, a partir de l'educació visual i plàstica, com a factors d'educació de les emocions, els sentiments i els valors en la primera infància.
8. Haver adquirit els coneixements curriculars, metodològics, avaluatius i competencials apropiats per a la seva aplicació professional en l'àmbit plàstic i visual.
9. Recollir i analitzar dades procedents de l'observació directa de l'aula per fer una proposta de seqüència d'aprenentatge adaptada a l'entorn específic i innovadora.
10. Reflexionar a partir de l'observació sobre les pràctiques d'aula per innovar i millorar la tasca docent.
11. Ser capaç de treballar en col·laboració amb altres en processos i projectes artístics.
12. Utilitzar diferents llenguatges (corporal, musical i audiovisual), per expressar els aprenentatges adquirits en l'assignatura.

Continguts

Bloc I. DIMENSIÓ PRODUCTIVA: Formació en la pràctica de l'art II.

- 1.1. El pensament visual i el desenvolupament artístic: processos creatius.
- 1.2. Pràctiques i projectes artístics interdisciplinaris.

Bloc II. DIMENSIÓ PERFORMATIVA: La intervenció educativa

- 2.1. El currículum d'educació artística a l'EI: visual i plàstica.
- 2.2. Metodologies, processos i estratègies: creació d'ambients i espais d'aprenentatge
- 2.3. L'artista com a docent/pedagog.
- 2.4. Vincles entre escoles, museus i centres culturals.

Metodologia

Activitats autònomes

L'alumne realitzarà una part del treball teòric-pràctic de l'assignatura de manera autònoma, es pactarà en el transcurs de les classes.

Lectura de textos sobre les dimensions de l'assignatura.

Sessions dirigides (presencials en gran grup)

Exposicions per part del professorat dels continguts i qüestions bàsiques del temari. Es realitza amb tot el grup classe i permet l'exposició dels principals continguts a través d'una participació oberta i activa per part dels estudiants.

Plantejament i organització dels exercicis i activitats que es realitzaran posteriorment en seminaris.

Realització d'activitats artístiques col·lectives: Sortides / visites (Museus, exposicions d'art...), conferències, audiovisuals,...

Seminaris

Espais de treball en grups reduïts supervisats pel professorat on es realitzaran propostes pròpies de l'àrea: individuals i en grup. S'aprofundeix en els continguts i temàtiques treballades en el gran grup.

Reflexions de textos i visionat de documents audiovisuals relacionats amb la matèria.

Projectes d'intervenció educativa en l'àmbit de l'educació artística en educació infantil.

Activitats supervisades

Tutories individuals o en petits grups pel seguiment del disseny, creació i realització d'intervencions educatives.

Les sessions d'aquesta assignatura es basen en un treball de recerca i experimentació amb materials per part dels estudiants, que requereix d'una investigació basada en la documentació amb imatges i en el reciclatge de materials per a l'educació artística. A més a més, la metodologia adoptada requereix pel seu bon desenvolupament que l'estudiant porti a l'aula materials especialitzats per a la realització de les activitats artístiques (pinzells i pintures, entre d'altres). El professorat recomanarà el material més adient per a les activitats programades, que tindrà un cost sostenible i podrà ser compartit entre els estudiants. Es cercaran mecanismes per poder garantir que l'estudiant pugui tenir-lo al seu abast en el cas de que no es disposi dels recursos necessaris.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Presencial en gran grup	8	0,32	11
Seminaris	25	1	11
Tipus: Supervisades			
Tutories i altres activitats supervisades	10	0,4	
Tipus: Autònomes			
Disseny i creació: intervencions educatives	37	1,48	11
Reflexions teòriques	20	0,8	

Avaluació

L'avaluació de l'assignatura es farà de forma continuada; així l'assistència és obligatòria: l'estudiant ha d'assistir a un mínim d'un 80% de classes, en cas contrari es considerarà no presentat.

Al llarg de l'assignatura hi hauran dos lliuraments de treballs:

- el primer, a principis d'abril; i,
- el segon, una setmana després de l'última sessió de classe. Aquest lliurament anirà acompanyat del portfoli final (es valoraran els continguts i la presentació).

El professor de l'assignatura concretarà els treballs a lliurar, el format i la data exacte de lliurament. El retorn dels treballs i les activitats es farà en un període no superior als 20 dies després de la data d'entrega.

Podeu consultar la normativa sobre avaluació a:

<http://www.uab.cat/web/informacio-academica/avaluacio/normativa-1292571269103.html>.

Per aprovar aquesta assignatura, cal que l'estudiant mostri una bona competència comunicativa general, tant oralment com per escrit, i un bon domini de la llengua o les llengües vehiculars que consten a la guia docent.

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Actividad de educación artística 1. (Bloque II. DIMENSIÓ PERFORMATIVA)	20 %	0	0	3, 4, 5, 6, 7
Activitat d'educació artística 2. (Bloc II. DIMENSIÓ PERFORMATIVA)	20 %	0	0	3, 4, 5, 6, 7
Portafolis d'educació artística (Bloc 1 i 2)	10 %	0	0	8, 9, 10
Pràctica artística 1. (Bloc I. DIMENSIÓ PRODUCTIVA)	25 %	0	0	1, 2, 11, 12
Pràctica artística 2. (Bloc I. DIMENSIÓ PRODUCTIVA)	25 %	0	0	1, 2, 11, 12

Bibliografia

Aguirre, I. (2005). Teorías y prácticas en educación artística. Navarra: Universidad Publica de Navarra.

Apple, M. W. (2004). Ideology and curriculum. New York: Routledge. 3rd ed.

Arnheim, R. (1993). Consideraciones sobre la educación artística. Barcelona: Paidós Estética 22.

Barbe-Gall, F. (2009). Cómo hablar de arte a los niños. Donostia: Nerea.

Barbe-Gall, F. (2010). Cómo mirar un cuadro. Barcelona: Lunverg.

Berger, R. (1979). Arte y comunicación. Barcelona: G.G.S.A.

Bosch, E.; altres (1999). Fer plàstica un procés de diàlegs i situacions. Barcelona: Rosa Sensat.

Cabanellas (coord.), I.; Eslava, C. (coord.); Tejada, M.; Hoyuelos, A.; Fornasa, W.; Polonio, R. (2005). Territorios de la infancia. Diálogos entre arquitectura y pedagogía. Barcelona: Graó.

Cardó, C.; Vila, B. (2005). Material sensorial (0-3 años). Manipulación y experimentación. Barcelona: Graó.

Chalmers, F. G. (2003). Arte, educació i diversidad cultural. Barcelona: Paidós.

- Chomsky, N. (2003). Chomsky on democracy education. New York: Roudledge Falmer.
- Contino, A. (2009). Nens, objectes, monstres i mestres. Barcelona: Graó.
- Dewey, J. (2008). El arte como experiencia. Barcelona: Paidós.
- Duborgel, B. (1981). El dibujo del niño. Estructuras y símbolos. Barcelona: Paidós.
- Farah, M. J. (1985). Psychophysical evidence for a shared representational medium for mental images and percepts. *Journal of Experimental Psychology: General*, 114, 91-103.
- Freire, H. (2007). Room 13. Un espacio para crear. *Cuadernos de Pedagogía*, 373, 18-23.
- Freire, H. (2008). Arte infantil y transformación social. *El rapto de Europa. Pensamiento y creación*, 13, 23-38.
- Hargreaves, D. J. (2002). Infancia y educación artística. Madrid: Morata. 3ª edición.
- Hernández, F. (1997). Educación y cultura visual. Sevilla: Publicaciones MCEP.
- Juanola, R. (1993). El pèl de l'emperador i la ploma del pollastre, o com practicar l'art del dibuix realista. *Perspectiva Escolar*, 171, 15-20.
- Just, A.; Carpenter, P. (1985). Cognitive coordinate systems: Accounts of mental rotation and individual differences in spatial ability. *Psychological Review*, 92, 137-172.
- Logan, L. (1980). Estrategias para una enseñanza creativa. Barcelona: Oikos-Thau.
- López-Fernández, M. (coord.) (2006). Creación y posibilidad. Aplicaciones del arte en la integración social. Madrid: Editorial Fundamentos.
- Lowenfeld, V.; Lambert, W. (1961). Desarrollo de la capacidad creadora. Buenos Aires: Kapelusz.
- Marín, R. (2005). Investigación en Educación Artística. Granada: Universidad de Granada. Universidad de Sevilla.
- Matthews, J. (2002). El arte de la Infancia y la Adolescencia. La construcción del significado. Barcelona: Paidós.
- Palou, S. (2004). Sentir y crecer. El crecimiento emocional en la infancia. Barcelona: Graó.
- Rodari, G. (2004). Gramàtica de la fantasia, introducció a l'art d'inventar històries. Barcelona: Columna Edicions, S.A.
- Rogers, C. (1978). Libertad y creatividad en la educación. Barcelona: Paidós Educador Contemporáneo.
- Tatarkiewicz, W. (2002). Historia de seis ideas. Madrid: Ed. Tecnos, Col. Meliópolis.
- Tonucci, F. (1986). A los tres años se investiga. Barcelona: Hogar del Libro S.A.
- Torres, M.; Juanola, R. (1998). Dibuixar, mirar i pensar. Consideracions sobre educació artística. Barcelona: Rosa Sensat.
- Torres, M.; Juanola, R. (1998). Una manera d'ensenyar arts plàstiques a l'escola. Barcelona: Rosa Sensat.
- Vallvé, L. (2009). Ha de ploure cap amunt: reflexions d'un mestre de plàstica. Barcelona: Rosa Sensat.
- Vigotsky, L. S. (1982). La imaginación y el arte en la infancia. Madrid: Akal.
- Wilson, B.; Hurwitz, A.; Marjorie, W. (2004). La enseñanza del dibujo a partir del arte. Paidós: Barcelona.

Webs d'interés:

Asociación para la educación de las artes. www.aep-arts.org

Curriculum Educació Infantil. <http://www9.xtec.cat/web/curriculum/infantil>

National Art Education Association. NAEA. <http://www.naea-reston.org>

NESTA. National Endowment for Science, Technology and Arts. Organismo independiente con la misión de hacer actividades innovadoras en el Reino Unido. <http://www.nesta.org.uk>

Morón, M. (2005). L'art del segle XX a l'escola. <http://www.xtec.cat/~mmoron>.

Project Zero. <http://www.pz.harvard.edu/index.cfm>.

Room 13. <http://www.room13scotland.com/>

Sin dejar aningún sujeto detrás. www.aep-arts.org/resources/advocacy.htm

Xarxa telemàtica educativa de Catalunya. Escola Oberta. Visual i Plàstica.
<http://www.xtec.cat/recursos/plastica/index.htm>

Pel·lícules i documentals audiovisuals:

Un toque de creatividad (2006). Redes n. 417. La 2, TVE. Presentador: Eduard Punset.

La inteligencia creativa (2001). Redes. n.217. La 2, TVE. Presentador: Eduard Punset.